

Η ΔΟΞΑ ΤΟΥ ΑΙΔΟΥ

Ρεϊθρον, εις δν προσωμίσθη ὁ τῶν Ταφίων βασιλεὺς Μέντης, τοποθετεῖ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὄρους Δημοσάρι, κατὰ τὴν ΝΑ ὑπώρειαν τοῦ Σκάρου ὄρους. Τοῦ Εὐμαίου οἱ σπηκοὶ ἔκειντο παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Εὐγυρως ὑποκάτω τῆς δυτικῆς βραχέουδος κλιτύος τοῦ ὄρους Ἀχράδα· ἡ πλοῦσια πηγὴ τοῦ χωρίου τούτου εἶνε ἡ ἡμερικὴ Ἀρέθουσα· ἡ δυτικῶς τοῦ χωρίου Νεοχωρίου ὑπεράνω τῆς κοιλάδος Νυδρὶ κειμένη πηγὴ εἶνε ἡ προμηθεύουσα τὸ ἔδωρ διὰ τὴν πόλιν (ἡ, 205), ἐξ ἧς ὑδραγωγεῖον ἐκ πηλίνων σωλῆνων ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld ἀνακαλυφθὲν ἄγει εἰς τὴν πεδιάδα Νυδρὶ· ἡ ὀλίγη βορειότερον ταύτης κειμένη πηγὴ εἶνε ἡ ἡμερικὴ Μελάνδρος, ἣτις παραδόξως καὶ σήμερον ἔτι φέρει τὸ αὐτὸ ὄνομα (καλεῖται Μαυρονέρι). Ἡ δὲ ἔπαυλις τοῦ Λαέρτου ἔκειτο πιθανῶς παρὰ τὴν καλουμένην βουσίον τοῦ Πασᾶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν τοῦ Σκάρου -Νηίου ὄρους.

Ἀλλὰ τίνι τρόπῳ καὶ πότε ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ ἡ μάλλον ἡ μεταπήδησις τῶν ὀνομάτων ἀπὸ τῆς μίας νήσου εἰς τὴν ἑτέραν; Ὁ κ. Dörpfeld φρονεῖ ὅτι τοῦτο συνέβη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως τῶν λαῶν, ἣτις εἶνε γνωστὴ ὡς ἐπιδρομὴ τῶν Δωριέων· ἡ ἐπιδρομὴ αὕτη διέκοψε τὸν ἐφ' ὧν σχεδὸν τῶν ἀκτῶν καὶ νήσων τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἐξηλωμένον καὶ ἐπικρατοῦντα τότε Μυκηναϊκὸν πολιτισμὸν καὶ ἐπήνεγκε μεγάλην σύγχυσιν καὶ ἀναστάσιον ἐν τῇ δυτικῇ Ἑλλάδι. Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐπὶ τῆς Λευκάδος κατοικοῦν Δωριεῖς, ἐνῶ ἐπὶ τῶν τριῶν ἄλλων νήσων Αἰολεῖς· ἡ Λευκάς ἦτο ἡ μόνη ἐκ τῆς Στερεᾶς πρόστιτ νήσος καὶ εἰς ταύτην ἠδύναντο οἱ Δωριεῖς ἄνευ πλοίων νὰ μεταβῶσιν. Ὅτι λοιπὸν ὑπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ κατελθόντων Δωρικῶν φύλων, τὰ ὅποια τὸ μέγιστον τῆς Πελοποννήσου ἐκυρίευσαν καὶ τοὺς ἀρχαίους κατοικοὺς ἐξεδίωξαν, ἀπηλάθησαν καὶ οἱ ἐπὶ τῆς Στερεᾶς οἰκοῦντες Κεφαλλῆνες καὶ οἱ ἐπὶ τῆς Λευκάδος Ἰθακήσιοι ἐκ τῶν πατρίδων αὐτῶν· τοῦτο δ' ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς μεταβολῆς τῶν ὀνομάτων τῶν νήσων· διότι οἱ Ἰθακήσιοι τότε καταλιπόντες τὴν πατρίδα αὐτῶν (τὴν Λευκάδα) μετέβησαν εἰς τὴν γειτόνα νήσον Σάμην (τὴν σημερινὴν Ἰθάκην) καὶ ἐκεῖ ἵδρυσαν πόλιν, πιθανῶς παρὰ τὸν λιμένα Πόλι, τὸν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῆς νήσου κείμενον, ἢν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς αὐτῶν πατρίδος ὠνόμασαν Ἰθάκην, καὶ ἐξ ἧς βραδύτερον μετεδόθη τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπὶ πᾶσαν τὴν νήσον καὶ ἐπεκράτησεν. Οἱ κάτοικοι τῆς Σάμης (τῆς σημερινῆς δῆλα δὴ Ἰθάκης) ἐξωσθέντες οὕτω ὑπὸ τῶν ἐπελθόντων Ἰθακησίων ἠναγκάσθησαν καὶ αὐτοὶ νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν νήσον αὐτῶν καὶ μεταβῶντες εἰς τὴν πλησίον κειμένην νήσον Δουλίχιον (τὴν σημερινὴν Κεφαλληνίαν) ἵδρυσαν ἐκεῖ πόλιν, ἢν ὠνόμασαν Σάμην. Οἱ ἐπὶ τῆς Στερεᾶς οἰκοῦντες Κεφαλλῆνες διεπαιρεώθησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ Δουλίχιον καὶ ἐσημάτισαν ἐκεῖ νέαν χώραν Κεφαλλήνων, ἐξ ὧν ἡ ὅλη νήσος ὠνομάσθη βραδύτερον Κεφαλληνία· τὸ ὄνομα Δουλίχιον εἰς τὸ ἐξῆς περιωρίσθη μόνον εἰς πόλιν ἐπὶ τῆς ΒΑ ἀκτῆς τῆς Κεφαλληνίας κειμένην, εἶνε δὲ πιθανόν ὅτι συγχρόνως μετηνέχθη τοῦτο καὶ εἰς τινὰ τῶν Ἐξινάδων νήσων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶδεν ὁ Στράβων τινὰ ὀνομαζομένην Δολίχα, ὡς προείρηται. Κατὰ ταῦτα ἡ Ἰθάκη τοῦ Ὀδυσσεὺς ἀπώλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, περὶ τὸ ἔτος 1000 π.Χ., φαίνεται δ' ὅτι κατ' ἀρχὰς ὠνομάσθη Νήριτος, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ σπουδαίου τοῦ αὐτῆς ὄρους Νηρίτου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου (Hist. Nat. IV, 1,5).

¹Ἐπιτετατὸ τέλος.

ΑΘ. ΛΕΚΑΤΣΑΣ

ΠΤΥΧΗ τοῦ αἰδοῦ εἰς τὴν κελადήματος ποῦ περνᾷ καὶ σβύνει, τὴν ἀκτῖνος ποῦ κυλᾷ καὶ σβύνει, τὴν ἀρώματος ποῦ χύνεται καὶ σβύνει. Ὁ,τι ἀφίγει τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν, ὅ,τι ἀφίγει μίαν ἀκτῖνα χρουσοῦ φωτὸς διερχομένη, ὅ,τι ἀφίγει μῦρον μεθυστικόν ὅταν ἐξατμίζεται, αὐτὸ ἀφίγει καὶ ὁ αἰδοὺς ὅταν ἀποθνήσκῃ. Τὴν ἀνάμνησιν μόνον. Καὶ ὅταν ἐκλείψῃ καὶ ὁ τελευταῖος ποῦ ἤκουσε τὸ κελάδημα καὶ ὅταν εὐγγί καὶ ὁ τελευταῖος ποῦ εἶδε τὴν ἀκτῖνα καὶ ὅταν ἀποθάνῃ καὶ ὁ τελευταῖος ποῦ εἰσέπνευσε τὸ μύρον, σβύνει καὶ ἡ ἀνάμνησις. Καὶ μόνη ἡ ἱστορία ἐμιλεῖ ἄλλα χωρὶς νὰ ἀποδεικνύῃ. Τί ἀπέγεινε τὸ ὄρεικόν μέλος; Ἐπὶ ἔπηρε ὁ ἀνεμος. Ποῦ εἶνε τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων; Κανεὶς δὲν τὸ ἀκούει πλέον. Ἡ ἡγῶ δὲν ἀποστηθίζει δυστυχῶς ὅ,τι μαθαίνει. Ὁ ἀνεμος εἶνε κακὸς θησαυροφύλαξ.

Ἀποθνήσκει καὶ ὁ ποιητής. Ἀλλὰ τὸ τρόπαιον μένει. Ἀποθνήσκει καὶ ὁ ζωγράφος. Καὶ ὁ συνθέτης ἀποθνήσκει. Ἀλλὰ ὑπάρχουν ἀκόμη τὰ μάρμαρα τοῦ Παρθενῶνος καὶ αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Βατικανοῦ.

Τί μένει ὅμως ἀπὸ τὸν Ταμάντο, τὸν συγκλητῆρα περισσότερον ἐνὸς μετρίου ζωγράφου τῆς Ἀναγεννήσεως; Τί μένει ἀπὸ τὸν μεγάλον αἰδοῦν, ἀπὸ τὸν ἀπιδονόστομον ψάλτην, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ἄσμα ἐράγησε τὸ σᾶκίς ἢ καρδία καὶ ἀνῆλθε μέχρι τῶν χειλέων αἰμάσσουσα ἢ ψυχὴ; Τί μένει τώρα ἀπὸ τὸν γλυκὸν ἐρμηνευτὴν τοῦ Βερθέρου, ἀπὸ τὸν ἀπαράμιλλον Ἀθηναῖον καλλιτέχνην τὸν Ἀποστόλου, τί μένει ἀπὸ τὴν ἀκαταγώνιστον γοητεῖαν τῆς φωνῆς του;

Ἡ ἀχαριστοτέρα τέχνη εἶνε ἡ τέχνη τοῦ αἰδοῦ. Εἶνε ὅπως ἡ τέχνη τῆς ἀηδόνος. Ἄσμα ποῦ χάνεται, ἀκτῖς ποῦ περνᾷ.

Ὁ αἰδοὺς ἐμπιστεύεται τὸ θεῖον ἔργον του εἰς τὸν ἀνεμον καὶ εἰς τὰς ἡχοῦς. Οἰκοδομεῖ ἐπὶ τοῦ ἀέρος. Πληροῖ τὸν αἰθέρα μὲ ἀγγελικούς στεναγμούς. Καὶ χάνεται ἔπειτα μέσα εἰς αὐτόν. Γοητεύει καὶ περνᾷ. Σαγηνεὺς καὶ περνᾷ. Νανουρίζει καὶ περνᾷ. Καὶ περνᾷ. . . .

Ἀπὸ τὴν φωνὴν δὲν ἔμεινε τίποτε, ἀπὸ τὴν ἀγγελικὴν τέχνην δὲν διεσώθη τίποτε. Τὰ ἐπῆρε ὅλα ὁ ἀνεμος καὶ τὰ διεσκόρπισε καὶ τὰ ἐξηράνισε. Ὁ ἀντίλαλος δὲν ἐνθυμῆσαι πλέον τὰς ὥραιας στροφὰς τὰς ὁποίας ἐπανελάμβανεν, ἡ ἡγῶ τοῦ θεάτρου οὐδεμίαν διετήρησεν ἀνάμνησιν ἐκ τοῦ θείου ἄσματος του. Ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ ἐπαναλήψεις ἦσαν ψευδεῖς ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ἐδίδον εἰς τὸν δῦσμορον ψάλτην.

Ἴδου διατὶ εἶνε ἀπειρως ἐδυνηροτέρα ἡ ἀπωλεία ἐνὸς αἰδοῦ. Ἀπέθανε; Ἐπὶ ἔχασαμεν διὰ παντός. Τίποτε δὲν μᾶς μένει ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν του.

Αὐτὸς εἶνε ὁ θάνατος τῶν ἀπολύτως ὥραιων πραγμάτων. Τὸ ἄσμα εἶνε τι θεῖον, δὲν εἶνε ἀνθρώπινον. Ἀπέθανε ὁ αἰδοὺς; Τὸ ἄσμα πρέπει νὰ ἐπιστροφῆ εἰς τὸν Θεόν.

ΤΙΜΟΣ ΜΩΡΑΙΤΙΝΗΣ